

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

ALPERGİN VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 62018/12)

KARAR

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası • Usulüne uygun yakalama ve tutuklama • Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendi • Tutuklama kararının verildiği sırada başvuranların bir terör örgütüne mensup olduklarından şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunmaması

STRAZBURG

27 Ekim 2020

Kesinleşme Tarihi

27 Ocak 2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

Alpergin ve diğerleri/Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hâkimler

Marko Bošnjak,

Egidijus Kūris,

Ivana Jelić,

Arnfinn Bårdsen,

Saadet Yüksel,

Peeter Roosma

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla oluşturulan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), Daire olarak toplanarak,

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşları olan yirmi dört kişinin ("başvuranlar") (bk. ekte yer alan liste), 22 Eylül 2012 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuruyu (no. 62018/12),

Sözleşme'nin 5. maddesinin 1 fıkrası ile 10 ve 11. maddelerine ilişkin şikâyetlerin Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesine ilişkin kararı ve tarafların görüşlerini dikkate alarak,

29 Eylül 2020 tarihinde gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuranlar, olayların meydana geldiği dönemde Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı sendikaların üyeleri ve yöneticileridir. Başvuranlar, yasa dışı bir örgüte üye olduklarından şüphelenilmesi

sebebiyle tutuklanmışlardır. Başvuranlar, bu tutukluluğun Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ihlal ettiği kanaatindedirler.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuranlar, Mahkeme önünde, Ankara Barosuna bağlı Avukatlar M.R. Tiryaki ve B. Boran Bulut tarafından temsil edilmişlerdir.

3. Davalı Hükümet kendi yetkilisi tarafından temsil edilmiştir.

I. KCK ÖRGÜTÜ

4. 2009 yılında, yasa dışı bir örgüt olan, Kürdistan Topluluklar Birliğine (*Koma Civakên Kurdistan*, KCK) üye olduklarına dair haklarında şüphe bulunan pek çok kişi hakkında ceza soruşturması açılmıştır.

5. Soruşturmadan sorumlu Cumhuriyet savcıları, birçok iddianameyle, yetkili ağır ceza mahkemeleri önünde, esasen bir terör örgütüne üye olduklarına dair haklarında şüphe bulunan birçok kişi – politikacılar, iş adamları, avukatlar, üniversite profesörleri, öğrenciler ve gazeteciler – hakkında ceza davaları başlatmışlardır.

6. Cumhuriyet Savcılarına göre, KCK, yasa dışı silahlı bir örgüt olan Kürdistan İşçi Partisi'nin (*Partiya Karkerên Kurdistan*, PKK) “sivil koludur” ve Türkiye topraklarının bir kısmını bölmeye yönelik eylemlerde bulunmuş olması ve bu amaçla bir terör örgütü kurup yönetmiş olması nedeniyle 1999 yılında mahkûm edilen PKK lideri Abdullah Öcalan tarafından savunulan “demokratik konfederalizm” ilkelerine göre bağımsız bir Kürt Devleti kurulması amacıyla, “KCK Sözleşmesi'nde” belirtilen siyasi bir sistemin oluşturulmasını amaçlamaktadır.

II. BAŞVURANLARIN YAKALANMASI VE İLGİLİLER HAKKINDA AÇILAN CEZA DAVASI

7. PKK/KCK üyesi olmakla suçlanan başvuranlar, 25 Haziran 2012 tarihinde yakalanarak gözaltına alınmışlardır.

8. Ankara Cumhuriyet Savcılığı, 27 ve 28 Haziran 2012 tarihlerinde başvuranları, özellikle sendika faaliyetleri ile katıldıkları gösteri ve toplantılarda yaptıkları bazı konuşmalar hakkında sorgulamıştır. İlgililer, yasa dışı bir örgüte üye olduklarını kesin bir şekilde inkâr etmişlerdir. Başvuranlar, özet olarak, kendilerine isnat edilen fiillerin toplantı ve dernek kurma özgürlüğü haklarıyla korunan yasal faaliyetler dâhilinde olduğunu beyan etmişlerdir.

9. Bu duruşmalar sonunda, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi’nin naip hâkim olarak görevlendirilen bir hâkimi (“Ağır Ceza Mahkemesi” ve “naip hâkim”), 28 Haziran 2012 tarihinde, başvuranlar İzzettin Alpergin, Tarık Kaya, Sakine Esen Yılmaz, Erdal Yılmaz, Bekir Gürbüz, Aykut Erhan Turgut, Hanım Koçyiğit, Sibel Anıl Özkan, Mehmet Arda, Deniz Bozbey, Mustafa Bozan, Feruh Çelik, Metin Vuranok, Belgizar Sazak, Seyran Şik Karabulut, Nihat Kılınçalp, Yunus Akıl, Yılmaz Yıldırımçı ve Mehmet Sezgin İbin’in tutuklanmalarına karar vermiştir. Naip hâkim kararını şu unsurlarla gerekçelendirmiştir: İlgililere isnat edilen suçların niteliği ve bu suçların, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) 100. maddesinin 3. fıkrasında sayılan, şüphelenilen kişi hakkında kuvvetli suç şüphesi bulunması halinde, tutukluluğun haklı kılındığı “katalog” suçlar da denilen suçlar arasında yer alması, söz konusu suç için öngörülen ceza ile şüphelinin kaçması ve delillerin karartılması riski.

10. Başvuranlar Çerkez Aydemir, Şerif İldoğan, Hasan Ölgün, Veysel Özhekti ve Mehmet Bozgeyik de 29 Haziran 2012 tarihinde tutuklanmışlardır. Naip hâkim kararında, isnat edilen suçun gerçekten işlendiğini düşündüren kuvvetli şüphelerin bulunduğu, soruşturma

makamları tarafından delil unsurlarının henüz toplanmadığı ve söz konusu suçun, CMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrasında sıralanan suçlar arasında yer aldığı kanaatine varmıştır.

11. Başvuranlar ardından, haklarında verilen tutukluluk kararlarına itiraz etmişler ve serbest bırakılmalarını talep etmişlerdir. Ağır Ceza Mahkemesi, 10 Temmuz 2012 tarihinde, söz konusu başvuruları reddetmiştir.

12. Başvuranlar İzzettin Alpergin, Sakine Esen Yılmaz, Belgizar Sazak, Veysel Özhekti, Seyran Şik Karabulut, Feruh Çelik, Yılmaz Yıldırımcı ve Mustafa Bozan, 10 Temmuz 2012 tarihli karara yeniden itiraz etmişlerdir. Ağır Ceza Mahkemesi, belgelerin dosya üzerinden incelenmesinin ardından, 20 Temmuz 2012 tarihinde başvuruların itirazlarını reddetmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi, ilk verilen tutukluluk kararının gerekçelerine, davanın koşullarında tutuklamaya alternatif olabilecek tedbirlerin yetersiz olduğunu eklemiştir.

13. Başvuranlar Nihat Kılınçalp, Şerif İldoğan, Mehmet Arda, Hasan Ölgün, Erdal Yılmaz, Çerkez Aydemir, Aykut Erhan Turgut, Sibel Anıl Özkan, Tarık Kaya, Deniz Bozbey, Mehmet Bozgeyik, Bekir Gürbüz, Hanım Koçyiğit ve Sakine Esen Yılmaz'ın avukatları, belirtilmeyen bir tarihte tutukluluk halinin devamı kararına itiraz etmişler ve müvekkillerinin serbest bırakılmasını talep etmişlerdir.

14. Ağır Ceza Mahkemesi, 27 Temmuz ve 8 Ağustos 2012 tarihinde verilen iki kararla, ilgililere isnat edilen suçun gerçekten işlendiğini düşündüren kuvvetli şüphelerin varlığını gösteren sağlam delil unsurları bulunduğu; söz konusu suçun CMK'nın 100. maddesinin 3. fıkrasında sıralanan suçlar arasında yer aldığı; ilgililerin tutuklanmalarına sebep olan olay ve olgular tespitinde bir değişiklik olmadığı; sanıkların lehinde ileri sürülebilecek hiçbir yeni delil unsuru bulunmadığı ve tutukluluğa alternatif tedbirlerin yetersiz olduğu kanaatine vararak, bu talepleri reddetmiştir.

15. Türk Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuru yolu, 23 Eylül 2012 tarihinde ulusal hukuk sistemine dâhil edilmiştir.

16. Ankara Cumhuriyet Savcısı, 28 Ocak 2013 tarihli bir iddianameyle, Ankara 13. Ağır Ceza Mahkemesi önünde başvuranların da aralarında olduğu yetmiş iki kişi hakkında ceza davası başlatmış ve ilgililerin bir terör örgütüne üye oldukları gerekçesiyle cezalandırılmalarını talep etmiştir. Cumhuriyet savcısı, kendisine göre başvuranların PKK/KCK terör örgütünün “sosyal cephesini” teşkil eden Demokratik Emek Platformu bünyesinde faaliyetler yürüttüklerini açıklamıştır. Cumhuriyet savcısı, bu yapının, Devlete karşı bir güç olarak oluşturulduğu ve söz konusu örgüt için farklı profesyonel sektörlerde çalışan kişiler arasından militanları işe aldığı kanaatine varmıştır. Bu bağlamda Cumhuriyet savcısı, başvuranları, söz konusu terör örgütünün talimatlarıyla düzenlenen birçok toplantı ve faaliyete katılmakla ve bu faaliyetleri yürütmekle suçlamıştır. Cumhuriyet savcısı suçlamalarını, teknik izleme raporlarına, ses kaydı dökümlerine, soruşturma aşamasında el konulan CD, DVD ve hard disklerin incelenmesi sonucunda düzenlenen tutanaklara ve telefon dinleme ve gizli izleme raporlarına dayandırmıştır.

17. Ağır Ceza Mahkemesi, 15 Şubat 2013 tarihinde, başvuranlar Hanım Koçyiğit, Sibel Anıl Özkan, Hasan Ölgün, Erdal Yılmaz ve Veysel Özhekti’nin serbest bırakılmasına karar vermiştir.

18. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca, 13 Nisan 2013 tarihinde gerçekleştirdiği ilk duruşması sonucunda diğer başvuranların da serbest bırakılmasına karar vermiştir.

19. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 6526 sayılı ve 21 Şubat 2014 tarihli Kanun’un yürürlüğe girmesinin ardından, başvuranların davası Ankara 6. Ağır Ceza Mahkemesi önünde görülmeye devam edilmektedir.

20. Taraflarca 2017 yılının Kasım ayında ibraz edilen son unsurlardan, başvuranlara karşı açılan ceza davasının halen bu mahkeme önünde derdest olduğu anlaşılmaktadır.

III. BAŞVURAN İZZETTİN ALPERGİN'İN ANAYASA MAHKEMESİNE YAPTIĞI BİREYSEL BAŞVURU

21. Başvuran İzzettin Alpergin, 4 Ocak 2013 tarihinde, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuş ve bu başvuru çerçevesinde, özgürlük ve güvenlik hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuran İzzettin Alpergin, özellikle, üzerine atılı suçu işlediğine dair hakkında şüphe duyulması için kuvvetli sebepler bulunmadığı halde tutuklandığı kanaatindedir.

22. Anayasa Mahkemesi, 14 Temmuz 2015 tarihli bir kararla, ilgilinin bireysel başvurusunu reddetmiştir. İlgilinin maruz kaldığı tutuklamanın yasallığı ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi, ilgili tarafından suç işlenildiğine dair kuvvetli bir karinenin mevcut olduğu yönüne eğilmiştir. Bu bağlamda, Anayasa Mahkemesi, Cumhuriyet Savcısının suçlamalarını teknik denetim raporlarına, ses kayıtlarının çözümlerine, CD inceleme tutanaklarına, soruşturma aşamasında el konulan DVD ve harici disklere ve telefon dinleme kayıtları ve gizli denetim raporlarına dayandığını kaydederek, Alpergin'in üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli şüphelerin varlığını kanıtlayan yeterli veri bulunduğu kanaatine varmıştır. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi, başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğunu belirtmektedir.

23. Tutukluluğu hakkında itiraz etmek için etkili bir hukuk yolunun bulunmadığı iddiası ile ilgili olarak, Alpergin ve avukatlarının soruşturma dosyasına erişmekteki imkânsızlığı dikkate alarak, Anayasa Mahkemesi, ilginin tutuklanmasına dayanak teşkil eden delil unsurlarının kapsamı ile ilgili olarak yeterli bilgi sahibi olduğunu ve dolayısıyla tutuklanmasını haklı göstermek için sunulan gerekçelere, tatmin edici şekilde itiraz etme imkânına sahip olduğu kanaatindedir. Dolayısıyla, Anayasa Mahkemesi,

açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle, bu Őikâyetin kabul edilemez olduğu kanaatindedir.

24. Daha sonra, Anayasa Mahkemesi, ilgili hakkında yürütülen ceza davasının ilk derece mahkemelerinde derdest olması sebebiyle, ilgilinin iç hukuk yollarını tüketmediği gerekçesiyle, yürütülen ceza yargılamasının hakkaniyetine ilişkin Őikâyetin kabul edilemez olduğunu belirtmektedir.

25. Son olarak, tutukluluk süresine ilişkin olarak yapılan Őikâyet ile ilgili olarak, Anayasa Mahkemesi, tutukluluğun dokuz ay on beş gün sürdüğünü kaydetmektedir. Atılı suçun niteliğini, ceza yargılaması kapsamında suçlanan kiŐilerin sayısını, bu kiŐilerin söz konusu suçu iŐlediklerine dair kuvvetli Şüphelere dayanak oluŐturan kanıtları ve yetkili hâkimlerin tutukluluğu haklı çıkarmak için izledikleri muhakemeyi dikkate alarak, Anayasa Mahkemesi, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasına benzer terimlerle kaleme alınan Anayasa'nın 19. maddesinin 7. fıkrasının ihlal edilmediği sonucuna varmaktadır.

İLGİLİ İ HUKUK KURALLARI VE UYGULAMASI

26. İlgili iç hukuk kuralları ve uygulaması, Mahkeme'nin *Mustafa Avcı/Türkiye* (No. 39322/12, 27 ila 46. paragraflar, 23 Mayıs 2017) kararında açıklanmaktadır.

HUKUKİ DEğERLENDİRME

I. N GÖRÜŐLER

27. Mahkeme, ilk olarak Sözleşmenin 10 ve 11. maddelerine dayanan Şikâyetler bildirilmiŐ olsa da, dava dosyasının incelenmesinden sonra, başvuranların bu Őikâyetleri geçerli olacak Şekilde ileri srmediklerinin anlaŐılmakta olduğunu gözlemlemektedir. Bununla birlikte, ilgililer,

Sözleşme'nin 10 ve 11. maddelerini, zet olarak bile, gündeme getirmemişlerdir.

II. İLK İTİRAZLAR

28. Hükümet, iki sebepten dolayı iç hukuk yollarının tüketilmediğini iddia etmektedir. Öncelikle, Hükümet, CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının a) ve d) bentlerinin yasaya aykırı olarak yakalanan ya da haksız bir şekilde tutuklanan kişilere tazminat alma imkânı sağladığını ifade ederek, başvuruların tutukluluklarının ardından serbest bırakılmış olmaları sebebiyle, bu hükme dayanarak tazminat davası açabileceklerini ve açmış olmaları gerektiğini ileri sürmektedir. Hükümet, bu bağlamda, Yargıtay'ın yerleşik içtihadına göre, CMK'nın 141. maddesi gereğince, aşırı uzun tutukluluk sebebiyle tazminat talebinde bulunmak ve bu talep hakkında karar verilmesi için davanın esasıyla ilgili nihai bir karar verilmesinin beklenmesine gerek olmadığını belirtmektedir.

29. Daha sonra, Alpergin hariç olmak üzere başvuruların Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmadıklarını vurgulayarak, Hükümet, Mahkeme'yi, başvuruların iç hukuk yollarının tüketmedikleri gerekçesiyle başvurularının kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir. Alpergin tarafından yapılan başvuru ile ilgili olarak, Hükümet, Alpergin'in Anayasa Mahkemesi önünde iddialarını ileri sürme fırsatı bulunduğunu ve bunun sonucunda artık Sözleşme'nin ihlal edildiği iddiası ile "mağdur" olduğunu savunamayacağını belirtmektedir.

30. Başvuranlar, CMK'nın 141. maddesinde öngörülen hukuk yolunun etkili bir hukuk yolu olarak sayılamayacağını ileri sürmektedirler. Başvuranlar, Hükümet tarafından ileri sürülen diğer kabul edilemezlik gerekçeleri hakkında yorum yapmamaktadırlar.

31. Mahkeme, başvuruların 22 Eylül 2012 tarihinde Mahkeme'ye bireysel başvuruda bulunduklarını gözlemlemiştir. Mahkeme, Türk Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolunun, 23 Eylül 2012 tarihinde yürürlüğe

giren Anayasa değişikliklerinin ardından, yani başvuruların özgürlüklerinden yoksun oldukları sırada ve mevcut başvurunun yapıldığı tarihten bir gün sonra, ulusal Hukuk Sisteminde kullanılmaya başlandığını dikkate almaktadır. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğinin, genel olarak, başvurunun kendisine sunulduğu tarihte değerlendirildiğini hatırlatmaktadır (*A.Ş./Türkiye*, No. 58271/10, 93. paragraf, 13 Eylül 2016). Bu kuralın her davanın kendine özgü koşullarıyla gerekçelendirilebilecek istisnaları bulunmaktadır (*Baumann/Fransa*, No. 33592/96, 47. paragraf, 22 Mayıs 2001).

32. Mahkeme, Anayasa'nın 148. maddesinin yeni 3. fıkrası, olağan iç hukuk yollarının tüketilmesinin ardından, Anayasa Mahkemesine, Anayasa, Sözleşme ve Protokolleri tarafından korunan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruları inceleme yetkisi verdiğini belirtmektedir. Mahkeme, bu yeni hukuk yolunu daha önce *Uzun/Türkiye* davası ((k.k), No. 10755/13, 25 ila 27. paragraflar, 30 Nisan 2013) kapsamında incelemiş olduğunu hatırlatmaktadır. Bu davanın incelenmesi sırasında, Mahkeme, öncelikle söz konusu bireysel başvuru yolunun, erişilebilirliği ve koşulları gibi uygulamaya ilişkin yönlerine eğilmiştir. Mahkeme, daha sonra, bu yeni başvuru yoluyla ilgili olarak, kanun koyucunun iradesini, yani Türk Anayasa Mahkemesi'nin yetki alanını, kendisine verilen imkânları ve dolayısıyla kararlarının içeriğini ve etkilerini incelemiştir (*ibidem*, 53. paragraf). Mahkeme, bu yeni hukuk yolunun temel yönlerini inceledikten sonra, söz konusu başvuru yolunun, ilke olarak, Sözleşme'ye ilişkin şikâyetler hakkında uygun bir telafî imkânı teşkil etmediğini söyleyecek herhangi bir unsurun bulunmadığı kanaatine varmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, bu korumanın sınırlarını denetleme görevinin, mağdur olduğunu iddia eden kişiye ait olduğu sonucuna varmıştır (*ibidem*, 69. paragraf).

33. Buna ek olarak, Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 2, 3 ve 4.

fıkralarına ilişkin şikâyetler bakımından, Anayasa Mahkemesi nezdinde yapılan bireysel başvuru hukuk yolunun, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası anlamında tüketilmesi gereken bir hukuk yolu olarak görülmesi gerektiğini defaatle kabul etmiştir (bkz. diğerleri arasında, *Hebat Aslan ve Firas Aslan/Türkiye*, No. 15048/09, 50. paragraf, 28 Ekim 2014, *Iğsız/Türkiye* (k.k.), No. 16086/12, 24 ila 28. paragraflar, 3 Mart 2015, *Levent Bektaş/Türkiye*, No. 70026/10, 42 ila 44. paragraflar, 16 Haziran 2015, *Sakkal ve Fares/Türkiye* (k.k.), No. 52902/15, 45 ila 64. paragraflar, 7 Haziran 2016 ve *Mercan/Türkiye* (k.k.), No. 56511/16, 17 ila 30. paragraflar, 8 Kasım 2016). Ayrıca, Mahkeme, tutuklulukları 23 Eylül 2012 tarihinden önce başlayan ve bu tarihten sonra biten kişiler ile ilgili olarak, daha önce, özellikle *Koçintar/Türkiye* ((k.k.), No. 77429/12, 39. paragraf, 1 Temmuz 2014) kararında, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen kararlardan, bireysel başvuru hakkının kullanılmaya başlandığı tarihten önce başlayan ve bu tarihten sonra devam eden ihlal durumları hakkında, mahkemenin zaman yönünden (*ratione temporis*) yetkisinin genişletildiğini kabul ettiğinin anlaşıldığı kanaatine vardığını hatırlatmaktadır. Dolayısıyla, Mahkeme, yerleşik içtihattan uzaklaşmasını gerektirecek herhangi bir sebep görmemektedir.

34. Dolayısıyla, Mahkeme, Alpergin hariç olmak üzere diğer başvuranların, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmadıklarını gözlemlemektedir. Oysa, yukarıdakiler ışığında, Mahkeme, söz konusu başvuru yolunun, ilgili yirmi üç kişinin şikâyetlerine uygun bir tazmin imkânı sağlamadığı ve makul bir başarı imkânı sunmadığı sonucuna varmasını gerektirecek hiçbir unsur bulunmadığı kanaatindedir. Mahkeme, dolayısıyla, söz konusu yirmi üç başvuranın iç hukuk yollarını tüketmedikleri kanaatindedir (*Uzun*, yukarıda anılan karar, 68 ila 70.

paragraflar, ve *Mercan/Türkiye* (k.k.), No. 56511/16, 21 ila 30. paragraflar, 8 Kasım 2016).

35. Buna karşın, başvuran İzzettin Alpergin, Anayasa Mahkemesi önünde, Sözleşme'nin 5. ve 6. maddelerine ilişkin şikâyetlerini ileri sürmüştür ve Anayasa Mahkemesi, ilgilinin başvurusunu reddetmiştir. Söz konusu başvuranın mağdur sıfatına ilişkin kabul edilemezlik itirazıyla ilgili olarak, Mahkeme, ulusal makamlar Sözleşme'nin ihlalini açıkça ya da özü itibariyle kabul etmedikleri, ardından da telafi etmedikleri sürece, başvuranın lehine olan bir kararın ya da tedbirin ilke olarak, ilgiliyi Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında “mağdur” sıfatından yoksun bırakmak için yeterli olmadığını hatırlatmaktadır (*Scordino/İtalya (No. 1)* [BD], No. 36813/97, §§ 179-180, AİHM 2006-V, *Gäfgen/Almanya* [BD], No. 22978/05, § 115, AİHM 2010, *Kurić ve diğerleri/Slovenya* [BD], No. 26828/06, § 259, AİHM 2012, ve *Cristea/Moldova Cumhuriyeti*, No. 35098/12, § 25, 12 Şubat 2019). Yalnızca bu iki koşul yerine getirildiğinde, Sözleşme'nin koruma mekanizmasının ikincil niteliği başvurunun incelenmesini engellemektedir (*Rooman/Belçika* [BD], No. 18052/11, § 129, 31 Ocak 2019). Bu durumda, Anayasa Mahkemesinin Sözleşme'nin ihlal edilmediği sonucuna varması nedeniyle, Mahkeme, başvuranın yine Sözleşme tarafından korunan haklarının ihlal edilmesinden dolayı “mağdur” olduğunu ileri sürebileceği kanısına varmaktadır.

36. Ardından, CMK'nın 141. maddesine ilişkin kabul edilemezlik itirazıyla ilgili olarak, Mahkeme, *Lütfiye Zengin ve diğerleri/Türkiye* (No. 36443/06, §§ 61-68, 14 Nisan 2015) davası kapsamında bu türden bir itirazı incelediğini ve bu davada, ulusal makamların yargılama boyunca, söz konusu özgürlükten yoksun bırakmanın hukuka ya da yasaya aykırı olduğunu kabul etmemelerini göz önünde bulundurarak, bu itirazı reddettiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, bir yandan, CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde belirtilen hukuk yolunun, Sözleşme'nin 5. maddesinin 3. fıkrasını ileri süren başvuranların yalnızca

tutukluluk srelerinden Őikâyet etmemelerine rağmen, sadece özgürlükten yoksun bırakma süresine itiraz edilmesine imkân verdiğini ve diğer yandan, Hükümetin CMK'nın 141. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendine dayanan tazminat davasının söz konusu davadaki koşullara benzer koşullarda sonuçlanabileceği kanaatine varılmasını sağlayan ulusal kararları sunacak bir durumda bulunmadığını tespit etmiştir. Mahkeme somut olayda, bu içtihadından uzaklaşması için herhangi bir neden görmemektedir. Hükümet tarafından ileri sürülen, iç hukuk yollarının tketilmediği yönündeki itirazın kabul edilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.

37. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası kapsamında başvuran İzzettin Alpergin ("başvuran") tarafından sunulan Őikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrası anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, bu Őikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

III. SÖZLEŞME'NİN 5. MADDESİNİN 1. FIKRASININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

38. Başvuran, özgürlüğünden yoksun bırakıldığı süre boyunca, ulusal mahkemelerin, bir suç işlediğine dair hakkında Şüphelenilmesini gerektiren inandırıcı nedenlerin bulunduğu ve tutuklanmasının gerekli olduğu sonucuna varılmasını sağlayabilecek en küçük bir delil unsurundan bahsetmediklerini ileri sürmektedir. Başvuran bu bağlamda, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ileri sürmektedir. Söz konusu maddenin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

"1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aőağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

(...)

c) Kişinin bir suç işlediğinden şüphelenmek için inandırıcı sebeplerin bulunduğu veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olma zorunluluğu kanaatini doğuran makul gerekçelerin varlığı halinde, yetkili adli merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulması;

(...) ”

39. Hükümet ise, Mahkemeyi mevcut davada Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edilmediği sonucuna varmaya davet etmektedir. Hükümet, bir terör örgütü olan PKK/KCK grubunun “sosyal cephesinin” sorumlularından biri olduğuna dair başvuran hakkında şüphelenildiği gerekçesiyle, ilgilinin bu örgüt hakkında yürütülen ceza soruşturması kapsamında tutuklandığını ifade etmektedir. Hükümet, bu örgütün üyelerinin ve sempatizanlarının, kandırmak için yasal faaliyetleri kullanarak, hükümet dışı kuruluşlar ve siyasi partiler kisvesi altında hareket ettiklerini iddia etmektedir. Hükümet, söz konusu suçu işlediğine dair başvuran hakkında şüphelenilmesini gerektiren inandırıcı nedenlerin varlığının, ceza soruşturması kapsamında toplanan, teknik izleme raporları, ses kaydı dökümleri, soruşturma aşamasında el konulan CD, DVD ve hard disklere ilişkin inceleme tutanakları ile telefon dinleme ve gizli izleme tutanakları gibi delil unsurlarıyla objektif olarak kanıtlandığını ileri sürmektedir. Hükümet, bu unsurların, söz konusu suçu işlediğine dair başvuran hakkında şüphelenilmesini gerektiren makul nedenlerin bulunduğu dair objektif bir gözlemciyi ikna edebilecek olay ve bilgileri teşkil ettiğini belirtmektedir.

40. Mahkeme, Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendinin yalnızca, bir suç işlediğine dair bir kişi hakkında şüphelenilmesini gerektiren inandırıcı nedenlerin bulunması halinde, bu kişinin yetkili adli makamın huzuruna çıkarılması amacıyla, ceza yargılaması kapsamında tutuklanmasına imkân verdiğini hatırlatmaktadır (*Mehmet Hasan Altan/Türkiye*, No. 13237/17, § 124, 20 Mart 2018).

41. Bir yakalamanın Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi anlamında makul şüphelere dayandığının kabul edilebilmesi için, soruşturma makamlarının, yakalama sırasında veya gözaltı süresi boyunca suçlamalar yöneltmek için yeterli delilleri toplamaları zorunlu değildir (*Brogan ve diğerleri/Birleşik Krallık*, 29 Kasım 1988, § 53, A serisi No. 145-B). Tutuklunun suçlanması ya da yargılanması da zorunlu değildir. Sorgulama amacıyla verilen tutukluluk kararı, yakalamaya neden olan şüpheleri doğrulayarak veya ortadan kaldırarak ceza soruşturmasının tamamlanmasını amaçlamaktadır. Böylelikle, şüphelere yol açabilecek olay ve olgular, ceza soruşturması sürecinin bir sonraki aşamasında ortaya çıkan, mahkûmiyet kararını haklı göstermek veya bir suçlama yöneltmek için gerekli olan olay ve olgularla aynı düzeyde değildir (*Murray/Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1994, § 55, A serisi No. 300-A).

42. Bununla birlikte, özgürlükten yoksun bırakmanın dayandırılması gereken şüphelerin “inandırıcılığı”, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi tarafından sunulan korumanın temel unsurunu oluşturmaktadır. İyi niyetle şüphe duyulması yeterli değildir. “İnandırıcı nedenler” ifadesi, söz konusu kişinin suçu işlemiş olabileceğine dair objektif bir gözlemciyi ikna edebilecek olay veya bilgilerin mevcut olması gerektiği anlamına gelmektedir. “İnandırıcı” olarak kabul edilebilecek unsur, ilgili koşulların tamamına bağlıdır (*Fox, Campbell ve Hartley/Birleşik Krallık*, 30 Ağustos 1990, § 32, A serisi No. 182, ayrıca bk., *Ilgar Mammadov/Azerbaycan*, No. 15172/13, § 88, 22 Mayıs 2014, *Rasul Jafarov/Azerbaycan*, No. 69981/14, §§ 117-118, 17 Mart 2016, ve *Şahin Alpay/Türkiye*, No. 16538/17, § 103, 20 Mart 2018). Dolayısıyla, Mahkeme, şüphelerin “inandırıcılığını” değerlendirmeye davet edildiğinde, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi tarafından sunulan güvencenin özüne zarar verilip verilmediğini belirleyebilmelidir. Bu nedenle, yakalanan kişinin iddia edilen suçu işlediğine dair hakkında şüphelenilmesini gerektiren makul gerekçelerin bulunduğu konusunda

Mahkemeyi ikna edebilecek, en azından bazı olayları veya bilgileri Mahkemeye bildirme görevi, davalı Hükümete aittir (*Kavala/Türkiye*, No. 28749/18, § 127, 10 Aralık 2019).

43. “İnandırıcılık” ifadesi ayrıca, suçlamaların inandırıcılığına dair objektif gözlemciyi ikna etmek için şüphenin ulaşması gereken eşiği belirtmektedir. Genel kural olarak, bu konuya ilişkin sorunlar, olay ve olgular düzeyinde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, yakalama ve tutuklamanın, söz konusu olayların gerçekliğine inanılmasını sağlayacak “inandırıcı nedenleri” oluşturmak için yeterli objektif unsurlara dayanıp dayanmadığını sorgulamak gerekmektedir (*Włoch/Polonya*, No. 27785/95, §§ 108-109, AIHM 2000-XI). Olgusal yönün dışında, Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendi anlamında “şüphelenilmesini gerektiren inandırıcı nedenlerin bulunması” gerekliliği, ileri sürülen olayların, ilgili davranış hakkında ceza mevzuatı hükümlerinden birinin kapsamına girdiğinin makul olarak kabul edilebilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Böylelikle, bir tutuklu hakkında ileri sürülen eylem veya olayların, bunların meydana geldiği tarihte bir suç teşkil etmemesi halinde, açıkça herhangi bir makul şüphe söz konusu olamaz (*Kandjov/Bulgaristan*, No. 68294/01, § 57, 6 Kasım 2008, ve *Mammadli/Azerbaycan*, No. 47145/14, § 52, 19 Nisan 2018).

44. Ayrıca, atfedilen olay ve olgular, başvuran tarafından Sözleşme ile güvence altına alınan hakların kullanılmasıyla bağlantılı olmamalıdır (bkz., bu davaya uygulanabildiği ölçüde (*mutatis mutandis*), *Merabishvili/Gürcistan* [BD], No. 72508/13, § 187, 28 Kasım 2017).

45. Mahkeme aynı zamanda, yakalandığı sırada kişi hakkındaki şüphelerin “makul” olması gerektiğini hatırlatmaktadır (yukarıda anılan *Fox, Campbell ve Hartley* kararı, § 33). Bu, bir şüpheli tutuklandığında *evleviyetle (a fortiori)* geçerlidir: Makul şüphe, yakalama ve ilk tutuklama anında mevcut olmalıdır (yukarıda anılan *Ilgar Mammadov* kararı, § 90). Öte yandan, ulusal makamların -yakalanan kişinin suç işlediğine dair

hakkında şüphe duymak için inandırıcı nedenin devamına ek olarak- özgürlükten yoksun bırakma için ilgili ve yeterli gerekçe gösterme yükümlülüğü, hâlihazırda tutuklamaya hükmeden ilk karar anında yani yakalamadan sonra “derhal” işlerlik kazanır (*Buzadji/Moldova Cumhuriyeti* [BD], no. 23755/07, § 102, 5 Temmuz 2016).

46. Mahkeme, görevinin, izlenilen meşru amaç da dâhil olmak üzere, Sözleşme’nin 5. maddesinin 1. fıkrasının c) bendinde belirtilen şartların somut olayda yerine getirilip getirilmediğini belirlemekten ibaret olduğunu hatırlatmaktadır. Bu bağlamda, Mahkeme, kural olarak, kendilerine sunulan delilleri değerlendirmek için daha iyi bir konumda olan ulusal mahkemelerin değerlendirmesinin yerine kendi değerlendirmesini koyma yetkisine sahip değildir (*Ersöz/Türkiye* (k.k.), No. 45746/11, § 50, 17 Şubat 2015, *Mergen ve diğerleri/Türkiye*, no. 44062/09 ve 4 başvuru, § 48, 31 Mayıs 2016, *Yüksel ve diğerleri/Türkiye*, No. 55835/09 ve diğer 2 başvuru, § 53, 31 Mayıs 2016, yukarıda anılan *Mehmet Hasan Altan* kararı, § 126, yukarıda anılan *Şahin Alpay* kararı, § 105 ve *Alparslan Altan/Türkiye*, no. 12778/17, § 128, 16 Nisan 2019).

47. Somut olayda, Mahkeme, başvuranın 25 Haziran 2012 tarihinde, KCK’ ya yönelik yürütülen ceza soruşturması kapsamında anılan örgüte üye olma şüphesiyle yakalanarak gözaltına alındığını gözlemlemektedir. Savcılık tarafından ifadesi alındıktan sonra, ilgili şahıs 28 Haziran 2012 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi naip hâkimi önüne çıkarılmış; naip hâkim, tutuklanmasına karar vermiştir (yukarıda 9. paragraf). Bu tutukluluk 13 Nisan 2013 tarihine kadar devam etmiştir. Mahkeme aynı zamanda, 28 Ocak 2013 tarihinde, PKK/KCK grubu, terör örgütüne üye olmakla hakkında şüphe duyulan başvuranın da aralarında bulunduğu çok sayıda kişi hakkında ceza davası açıldığını tespit etmektedir. Mahkeme ayrıca, Hükümetin görüşleri ve dosyadaki iddianame ile ilgili unsurlar ışığında, başvuran hakkındaki şüphelerin kaynağındaki olayların, temelde, üyesi ve

yöneticisi olduğu sendika yararına yrttğu çalışmalarla özetlendiğini tespit etmektedir.

48. Hükümet, ilgilinin, sendikal faaliyetler kisvesi altında, terör rgt yararına çalışmalar yürüttüğünü ifade etmektedir. Hükümet ayrıca, başvuranın maruz kaldığı tutukluluğun, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasına uygun olduğunu iddia etmektedir. Mahkeme bu iddiaya ikna olmamıştır. Hükümet, başvuranın tutuklandığı sırada, ilgili kişi ile söz konusu terör rgt arasında en ufak bir bağlantı olduğunu gösteren delil unsurları ibraz etmemiştir. Bunun yanı sıra, Ağır Ceza Mahkemesinin, başvuranın tutuklanmasına karar verdiği 28 Haziran 2012 tarihli kararda da, Hükümetin iddiasını destekleyecek nitelikte herhangi bir delil unsurundan bahsedilmemektedir. Bir terör örgütünün bazı ye ve sempatizanlarının, sivil toplum örgütleri ve siyasi partiler kisvesi altında yasal faaliyetleri kullanarak aldatmak amacıyla hareket ettikleri yönündeki iddia, başvuranın bir terör örgütüne ye olması gibi ağır şekilde cezalandırılan bir suç işlemiş olabileceğine objektif bir gözlemciyi ikna etmek için yeterli olarak kabul edilemez. Mahkeme ayrıca, Ankara Ağır Ceza Mahkemesi kararında, makul şüphenin varlığına işaret edebilecek herhangi bir unsur görememektedir.

49. Öte yandan Hükümet, Savcının, başvuranlara yönelik suçlamalarının, teknik izleme raporları, ses kaydı dökümleri, soruşturma aşamasında el konulan CD, DVD ve hard disklerin inceleme tutanakları ile telefon dinleme ve gizli izleme tutanaklarına dayandığını ifade etmektedir. Mahkeme, bu delil unsurlarının iddianame sunulduğu sırada, yani ilgilinin özgürlüğünden yoksun bırakılmasından birkaç ay sonra sunulduğunu gözlemlemektedir. Mahkeme bu nedenle, ilk tutuklama kararını gerekçelendiren şüphelerin makullğn belirlemek için, bu şüphelerin bu kararı etkilememesi/desteklememesi sebebiyle, bunları dikkate almaya gerek olmadığı kanısındadır. Bu unsurlar sadece, ceza davası sırasında ilgilinin tutukluluk halinin devamı kapsamında makul şüphelerin sürekliliği veya ortaya çıkmasına ilişkin sorunu incelemek amacıyla dikkate alınabilir.

Dolayısıyla, Mahkeme, bu delil unsurlarının içeriğini ve kapsamını belirleyecek durumda değildir. Bu koşullarda, olay ve olguların, bilgilerin veya somut delillerin bulunmaması nedeniyle, Hükümet tarafından ileri sürülen unsurlar, başvuranın, tutukluluk halinin devamını gerektiren suç faaliyetlerinde bulunduğunu hiçbir şekilde ispat etmemektedir.

50. Bu değerlendirmeler ışığında, Mahkeme somut olayda, ulusal makamlar tarafından ileri sürülen yasal hükümlerin, başvuranın maruz kaldığı özgürlükten yoksun bırakmayı usulsüz ve keyfi kılma noktasında makul şekilde yorumlanmadığı ve uygulanmadığı kanaatindedir.

51. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası ihlal edilmiştir.

IV. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

52. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırılabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

53. Başvuran, maruz kaldığını ifade ettiği manevi zarar bağlamında 25.000 avro (EUR) talep etmektedir.

54. Hükümet, talep edilen meblağın aşırı olduğunu ve Mahkeme tarafından içtihatlarında ödenmesine hükmedilen meblağlara uygun olmadığı kanısındadır.

55. Mahkeme, başvurana, manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 5.000 avro ödenmesinin uygun olduğu kanısındadır.

B. Masraf ve Giderler

56. Başvuran, ulusal mahkemeler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde yürütülen yargılamalar kapsamında yapmış olduğu masraf ve giderler bağlamında 4.725 avro talep etmektedir. Başvuran talebini desteklemek için, Mahkeme önündeki başvurusuna ilişkin çalışmalar kapsamında, Mahkemenin karar tarihinde uygulanacak olan Ankara Barosu cret Tarifesinden hareketle hesaplanan meblağı avukatına ödemeyi taahhüt ettiği sözleşmenin bir nüshasını ibraz etmektedir. Başvuran, söz konusu tarifenin nüshasını sunmamıştır.

57. Hükümet, başvuranın herhangi bir kanıtlayıcı ödeme belgesi ya da talebini destekleyecek başkaca bir belge sunmadığını ve iddia edilen harcamalarını detaylandırmadığını ifade etmektedir.

58. Mahkemenin içtihatları uyarınca, bir başvurana yalnızca, masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraflar iade edilebilmektedir. Mahkeme, somut olayda elinde bulunan belgeleri ve içtihadını göz önünde bulundurarak, başvurana 1.000 avro ödenmesinin makul olduğu kanaatine varmaktadır.

C. Gecikme Faizi

59. Mahkeme, gecikme faizi olarak, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı faiz oranına üç puan eklenerek elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğu sonucuna varmaktadır.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİğİYLE,

1. Başvurunun, başvuran İzzettin Alpergin ile ilgili kısmının kabul edilebilir; geri kalan kısmının kabul edilemez olduğuına;

2. Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;

3.

a) Mahkeme, davalı Devletin, başvuran İzzettin Alpergin'e, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere:

- i. Ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak, 5.000 avro (beş bin avro);
- ii. Başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için, 1.000 avro (bin avro) ödenmesine;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

4. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca, 27 Ekim 2020 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Jon Fridrik Kjølbrot
Başkan